

altsaa efterat den er emaneret, og at altsaa de tidligere Vedtægter i intet Tilfælde ville kunne komme i Betragtning, medmindre Beboerne selv fornøe dem, og til en saadan Fornøelse maa der jo kunne tilveiebringes en ligesaa fyl- dig Tilslutning fra Beboernes Side som den, hvormed Vedtægterne i sin Tid ere blevne til, Jeg forstod ogsaa den ærebe Taler saaledes, at han ikke meente ved sit herhen hørende For- slag at indbringe noget Nytt, men jeg har troet ligeoverfor hans Bemærkninger udtrykkel- lig at maatte anføre min Opfattelse af For- holdet, som er den, at der, som sagt, ikke kan være Tale om Stadfæstelse af andre Vedtæg- ter end dem, der indgaaes ifølge denne Lov, altsaa efter dens Emanation.

Sonne: For den sidste Udtalelse takker jeg den høitærede Minister; det var netop min Mening, som den ærebe Minister udtalte. Naar den ærebe Minister bemærkede, at det vistnok var urigtigt, at det kom til at hedde i mit For- slag under Nr. 1: „Denne Lovs § 2“, saa troer jeg dog ikke, at der vil kunne blive Tale om, at andre private Eiendomme ville faae Indflydelse paa, hvorvidt Udmarkerne skulle overgaae til Kommunen, end de Eiendomme, der ville blive private efter § 2. Naar det hedder i § 1: „Den Landfogdene paa Bornholm til- lagte Andeel i Udmarksjorderne henlægges, for- saavidt den ikke overensstemmende med denne Lov overgaaer til privat Eiendom, til Com- munen“, saa kan der ikke menes, at anden, privat Eiendom faaer Indflydelse herpaa end den, der er bleven privat Eiendom efter § 2; alle de øvrige Udmarker gaar over til Com- munen og blive først privat Eiendom, efterat Kommunen som saadan har afhændet dem til Private.

Det glæder mig ogsaa, at den ærebe Mi- nister ikke vil modsætte sig Endringsforslagene til § 2. Han henledebe kun Opmærksomheden paa, at det kunde i sin Tid møde Vanskelighe- der, hvis der skulde blive Tale om specielle Udskiftninger imellem de enkelte Huusmænd; men jeg troer neppe, at det vil blive Tilfæl- det, og i ethvert Tilfælde forekommer det mig, at naar der nu er truffet Overenskomst i denne Retning i et Sogn, efterat der i

saar mange Aar har været Strid, saa bør man, havde jeg nær sagt, indbrømme saadanne Over- eenskomster, om de end ikke ere saa gode, om der end kunde være enkelte Ulemper derved. Jeg troer dog ikke, at der vil blive Tale om slige specielle Udskiftninger imellem Huusmænd. For det Første vil der det ikke, fordi der er saamange Huusmænd i Sognene paa Born- holm, og navnlig i det Sogn, hvormed der her er Tale, hvor der nemlig er to Fisserleier, hvori enhver Beboer har den sammie Andeel som Huusmændene i denne Deel af Udmar- ken —, saa at der vil blive Saalidet til hver enkelt Huusmand, at de ikke ville begjære Ud- skiftning. De Fleste boe desuden saa langt borte, at de ikke selv ville kunne benytte Lod- den, og disse Lodder ville derfor i saa Fald blive Gjenstand for Salg. Desuden mindes jeg fra den Tid, jeg nu var hjemme i Ferien paa Bornholm, at der blev talt om, at Huus- mændene ville tage den dem tillagte Deel af Udmarksjorderne under en vis Behandling. Jeg formoder, at Huusmændene ville vælge sig en Bestyrelse, hvorigjennem de da ville opkræve en Afgift af dem, der benytte Ud- markerne til Ryngrivning eller Tørvestjær, og at de af disse Indtægter ville samle sig en lille Capital, for deraf siden, naar de faae Evne dertil, efterhaanden at gaar til at beplante de 500 Tønder Land i mindre Dele Aar efter Aar, og saaledes ville altsaa i sin Tid ogsaa disse 500 Tønder Land blive Skov, og Ved- kommende kunne da faae en Indtægt, der ikke vil være saa ganske ringe for denne Klasse. Som sagt, jeg vilde meget ønske, at Endrings- forslaget blev vedtaget, for at baade Øster Sogn og, hvis der i andre Sogne skulde blive truffet lignende Overenskomster, disse da kunde komme ind under Loven og blive stadfæstede.

Endringsforslaget under Nr. 5 vil jeg gjerne tilstaae, at jeg slet ikke legger saa me- gen Vægt paa; men det er blevet ansørt af enkelte Hartkornseiere, at det vilde være en stor Ubillighed, hvis ikke disse Skatter bleve dem tilbagebetalt, og jeg har derfor ikke vil- let undlade at stille Forslaget. Det betyder imidlertid i Realiteten ikke Meget, da det ikke er store Skatter, det her dreier sig om, og jeg